

KMP.575.3.2016.WS

Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Domu Pomocy Społecznej we Włocławku

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 roku (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 25 stycznia 2016 r. do Domu Pomocy Społecznej we Włocławku, przy ulicy Żeromskiego 28a (dalej: DPS, Dom, placówka) udali się pracownicy Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (dalej: KMP lub Mechanizm): Małgorzata Molak (pedagog resocjalizacyjny), Przemysław Kazimirski i Wojciech Sadownik (prawnicy). W wizytacji wzięli również udział Maciej Augustyniak i Izabela Sopalska – eksperci KMP z zakresu dostępności architektonicznej i proceduralnej. W podsumowaniu wizytacji wziął także udział Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich Krzysztof Olkowicz.

Działając jako Krajowy Mechanizm Prewencji, osoby wizytujące sprawdziły na miejscu sposób przestrzegania praw mieszkańców DPS, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z Sylwią Dziką – dyrektorem DPS;
- dokonano oglądu budynku mieszkalnego, w tym m.in.: pokoi mieszkańców, sanitariatów, sali do terapii zajęciowej, sali do rehabilitacji;
- w czasie wizytacji pokoi i innych pomieszczeń przeprowadzono rozmowy z mieszkańcami oraz pracownikami DPS;
- przeprowadzono indywidualne rozmowy z wybranymi mieszkańcami Domu;

– poddano analizie wybraną dokumentację dostępną na miejscu.

W trakcie wizytacji sporządzono dokumentację fotograficzną.

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich oraz przedstawiciele KMP poinformowali dyrektor placówki o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jej uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano pozostałą dokumentację związaną z funkcjonowaniem placówki.

2. Charakterystyka placówki

Wizytowany Dom jest niepubliczną jednostką organizacyjną pomocy społecznej prowadzoną przez Miejski Zakład Opieki Zdrowotnej sp. z o.o. z siedzibą we Włocławku. Placówka przeznaczona jest dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz niepełnosprawnych fizycznie i dysponuje 41 miejscami dla kobiet i mężczyzn (32 dla osób przewlekle somatycznie chorych, 9 dla niepełnosprawnych fizycznie). Dom działa na podstawie zezwolenia wydanego na czas nieokreślony przez Wojewodę Kujawsko - Pomorskiego nr WPS.III.9423.4.2014.JW z dnia 11 lutego 2014 r.

3. Legalność pobytu

W dniu wizytacji w Domu przebywało 33 mieszkańców. Wśród pensjonariuszy 2 było ubezwłasnowolnionych całkowicie. Opiekunami prawnymi tych osób byli członkowie ich rodzin.

Dyrektor placówki poinformowała wizytujących, iż wszystkie osoby przebywające w DPS są umieszczone zgodnie z jego przeznaczeniem.

4. Personel

Zgodnie z dokumentacją przekazaną pracownikom BRPO w skład działu opiekuńczo - terapeutycznego wchodzi: kierownik, 4 pielęgniarki, 15 opiekunek (w tym jedna opiekun/pokojowa), 2 pokojowe, 2 pracowników socjalnych, 2 instruktorów terapii zajęciowej oraz fizjoterapeuta. Na podstawie umowy zlecenie swoje usługi, 6 godzin tygodniowo, świadczy psycholog.

W okresie od początku 2015 r. do dnia wizytacji nie były prowadzone postępowania dyscyplinarne wobec pracowników. W tym samym okresie nie były prowadzone postępowania sądowe przeciwko placówce.

W 2015 r. wybrani pracownicy objęci zostali następującymi szkoleniami: *agresja mieszkańca domu pomocy społecznej – co jak, dlaczego* (kierownik działu opiekuńczo-terapeutycznego DPS); *zasady opieki i komunikacji z mieszkańcem z zaburzeniami procesów poznawczych i otępiennych* (opiekun, pielęgniarka); *przełamywanie izolacji społecznej w dps* (pracownik socjalny); *rola i znaczenie pracownika pierwszego kontaktu w realizacji potrzeb mieszkańca dps* (opiekun); *prawa mieszkańca dps, kierunki prowadzonej terapii, metody pracy* (wszyscy pracownicy DPS). Przedstawiciele KMP dobrze oceniają wybór zagadnień proponowanych szkoleń. Jednakże zasadnym wydaje się zaproponowanie liczniejszej grupie pracowników możliwości uczestnictwa w szkoleniach z innych zagadnień aniżeli *prawa mieszkańca dps, kierunki prowadzonej terapii*. Umożliwiłoby to większej liczbie osób uzyskać nowe umiejętności oraz poszerzyć posiadaną wiedzę.

Ponadto biorąc pod uwagę liczne problemy oraz wyzwania jakim muszą sprostać osoby zatrudnione w DPS, w ocenie przedstawicieli KMP, wskazane byłoby objęcie pracowników warsztatami z zakresu wypalenia zawodowego. Przyswojenie oraz systematyczne utrwalanie wiedzy zdobytej z ww. zakresu mogłoby przyczynić się do jeszcze lepszego radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, wynikającymi z pracy w DPS.

5. Traktowanie

W rozmowach z przedstawicielami KMP mieszkańcy w odniesieniu do sposobu odnoszenia się personelu wyraźnie zaznaczali dwa okresy: przed objęciem stanowiska przez obecnie kierującą DPS dyrektorkę (od 4 stycznia 2016 r.) i po. Okres przed, zgodnie z opisami mieszkańców, charakteryzowały liczne ograniczenia oraz bardzo istotna ingerencja w prywatność mieszkańców. W przypadku kiedy zachowanie mieszkańca nie odpowiadało personelowi możliwe było ukaranie go zakazem opuszczania terenu placówki. Ponadto rutynowo przeprowadzano kontrole pokoi niektórych mieszkańców. Zgodnie z relacjami przekazanymi przez personel DPS wizytującym te działania dotyczyły osób spożywających na terenie placówki alkohol. Szczególnie bulwersująca była sytuacja, opisana przez Zarząd Rady Mieszkańców w protokole z dnia 21 stycznia 2016 r. Zgodnie z zapisaną relacją kierownik działu opiekuńczo-terapeutycznego napotkawszy na ulicy jednego z mieszkańców sprawdziła zawartość kieszeni jego kurtki. Całemu zajściu przyglądały się osoby postronne. Sytuacja ta wywołała w mieszkańcu uczucie upokorzenia i wstydu. Po całym zdarzeniu pensjonariusz roztrzęsiony wrócił do domu. Osoba ta nie chciała poruszać tego zdarzenia w rozmowie z przedstawicielem Mechanizmu.

Przywołane sytuacje są w ocenie przedstawicieli KMP całkowicie niedopuszczalne. Na szczególną krytykę zasługuje przypadek poddania mieszkańca bezprawnemu przeszukaniu. Pomimo braku możliwości potwierdzenia wystąpienia takiej sytuacji w rozmowie z mieszkańcem, udokumentowanie tej sytuacji w protokole Zarządu Rady Mieszkańców stanowi wystarczającą podstawę do zajęcia przez przedstawicieli KMP stanowiska w przedmiotowej sprawie. Narażenie na tego rodzaju napiętnowanie i upokorzenie jest w opinii przedstawicieli Mechanizmu poniżającym traktowaniem i jako takie nie powinno mieć miejsca.

Podkreślenia wymaga fakt, że mieszkańcy w rozmowach z przedstawicielami KMP zaznaczali, że tego rodzaju zachowania już nie występują. Bardzo dobrze wypowiadali się o nowej dyrektor. Podkreślali, że nastąpiła całkowita zmiana sposobu kierowania placówką. Pensjonariusze bardzo sobie chwalili możliwość nieograniczonego kontaktu z dyrektor, swobodnych rozmów i zgłaszania swoich problemów. Z inicjatywy dyrektor obok jej gabinetu zawieszona została skrzynka na skargi, uwagi i wnioski. Dzięki temu mieszkańcy mogą w sposób nieskrępowany informować dyrektor o ważnych dla nich sprawach.

Wizytujący zapoznali się z treścią przekazanego przez personel placówki dokumentu zatytułowanego *Nadzór nad porządkiem w pokojach mieszkańców*. Oprócz tak oczywistych miejsc, których czystość jest sprawdzana (*ogólny ład w segmencie, koszyki na przybory toaletowe w łazienkach*), poważne zastrzeżenia wizytujących wzbudziło objęcie tymi czynnościami szafek przyłóżkowych lub szaf na odzież. W ocenie przedstawicieli KMP dostęp personelu placówki do miejsc w których mieszkańcy przechowują swoje osobiste rzeczy może odbywać się tylko za zgodą pensjonariuszy. Wyrażenie tej zgody musi mieć także dobrowolny charakter, a odmowa nie może rodzić żadnych negatywnych konsekwencji. Chociaż mieszkańcy w rozmowach z wizytującymi informowali, że kontrole szafek już nie są przeprowadzane, w ocenie wizytujących obowiązywanie przedmiotowego dokumentu, może rodzić obawy, że praktyka ta ponownie będzie stosowana. W związku z tym konieczna jest zmiana przedmiotowego dokumentu.

Przedstawiciele KMP zauważyli, że w dniu wizytacji mieszkańcy byli zadbanie i ubrani odpowiednio do pory roku. Obowiązywały odpowiednie formy grzecznościowe (per Pan/Pani) w kontakcie personelu z pensjonariuszami placówki.

W Domu działa Rada Mieszkańców. Wizytujący nie odebrali uwag od pensjonariuszy DPS w zakresie prawidłowości jego działania i zakresu kompetencji.

Zgodnie z informacją przekazaną wizytującym przez dyrektora DPS, w latach 2015-2016 (do dnia wizytacji) nie wystąpiły na terenie placówki zdarzenia nadzwyczajne, w

których ponieśli by szkodę mieszkańcy domu. W placówce nie stosuje się przymusu bezpośredniego.

W placówce nie jest zamontowany monitoring. Jedynie przed wejściem do budynku umieszczono atrapę kamery. Przedstawiciele KMP uważają, że instytucje stosujące takie urządzenia wprowadzają użytkowników danej przestrzeni w błąd co do rzeczywistego poziomu bezpieczeństwa. Są to metody, których nie przewidują obowiązujące przepisy prawne. Atrapy nie pełnią ani funkcji prewencyjnej, ani nie służą zapewnieniu bezpieczeństwa, a mają za cel spowodowanie większego zdyscyplinowania osób przebywających w ich otoczeniu. W związku z tym pracownicy BRPO zalecają demontaż atrapy kamery.

6. Dyscyplinowanie

Zgodnie z § 16 ust. 3 Regulaminu mieszkańca *w przypadku nieprzestrzegania niniejszego Regulaminu oraz rażącego zachowania, mieszkaniec może być skreślony z ewidencji osób zamieszkujących Dom.*

Wskazane regulacje mogą stanowić podstawę do wymierzania mieszkańcom kar, podczas gdy ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, ze zm.) nie zawiera upoważnień do ukształtowania w regulaminach organizacyjnych lub innych dokumentach domów pomocy społecznej systemu środków dyscyplinujących. Tego typu regulacje należą zaś do materii ustawowej.

Należy jednak podkreślić, że dyrektor DPS nie jest pozbawiony możliwości reagowania w przypadku m.in. uporczywego i rażącego naruszania przez pensjonariusza obowiązujących norm współżycia społecznego. Mieszkańców DPS obowiązują te same, regulowane odpowiednimi przepisami prawa krajowego, zasady funkcjonowania w społeczeństwie, jakie odnoszą się do osób mieszkających we własnych domach. Dyrektor DPS może zatem zainicjować działania przewidziane w prawie krajowym np. powiadomić policję, która podejmie interwencję czy skontaktować się z gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych (w przypadku gdy źródłem problemu jest nadużywanie alkoholu) i rozpocząć wspólne działania terapeutyczne.

W związku z powyższym przedstawiciele Mechanizmu zalecają zmianę regulaminu poprzez usunięcie powyższej regulacji.

7. Prawo do ochrony zdrowia i usług opiekuńczych oraz terapeutycznych

Opieka medyczna jest sprawowana przez 4 pielęgniarki (w tym starszą pielęgniarkę) i lekarza rodzinnego z MZOZ. Starsza pielęgniarka pracuje w godzinach 7⁰⁰-15⁰⁰, 3 natomiast pracują na 12 godzinnych dyżurach (7⁰⁰-19⁰⁰). Ponadto 2 razy w miesiącu 2 pielęgniarki pełnią także dyżury nocne w godzinach 19⁰⁰-7⁰⁰. Lekarz przyjmuje raz w tygodniu, przyjeżdża też w razie potrzeby. W stanach nagłych, w dni świąteczne czy w nocy wzywane jest pogotowie ratunkowe.

Wszyscy mieszkańcy są zapisani do tej samej przychodni. Potrzebę przeprowadzenia konsultacji medycznej zgłaszają sami pensjonariusze lub mają wyznaczone wizyty kontrolne. Wizyty zgłaszają też pielęgniarki, jeśli zauważają pogorszenie stanu zdrowia. W trakcie badania lekarzowi asystuje pielęgniarka. Badania specjalistyczne wykonywane są w okolicznych placówkach medycznych.

W wyposażeniu gabinetu zabiegowego znajdują się m.in. aparat EKG, szafy apteczne, waga lekarska, aparat do mierzenia ciśnienia, środki opatrunkowe, strzykawki itp.

W dziale rehabilitacji, czynnym w dni powszednie w godzinach 8⁰⁰-15³⁰, zatrudniony jest fizjoterapeuta. W wyposażeniu gabinetu znajdują się m.in. UGUL oraz rowery stacjonarne. Zabiegi zlecane są przez lekarza rodzinnego i przez konsultantów. Niezależnie od ww. zabiegów i ćwiczeń prowadzona jest, przez fizjoterapeutę, codziennie, gimnastyka poranna dla wszystkich chętnych mieszkańców. Mieszkańcy nie zgłaszali zastrzeżeń do zapewnionej im opieki medycznej lub dostępności do fizjoterapii.

8. Prawo do informacji

W pierwszych dniach pobytu nowego mieszkańca jest on zapoznawany z organizacją życia w Domu, jego topografią, zasadami pobytu, swoimi prawami, a także pracownikami oraz współmieszkańcami. W dokumentacji mieszkańców znajdują się oświadczenia potwierdzające zapoznanie się z regulaminem oraz innymi procedurami. W okresie adaptacji nowoprzyjętemu mieszkańcowi przydziela się tzw. pracownika adaptacyjnego, który w późniejszym czasie, za zgodą pensjonariusza może zostać jego pracownikiem pierwszego kontaktu. Do zadań pracownika adaptacyjnego należy m.in. utrzymywanie bezpośredniego kontaktu z mieszkańcem, reagowanie na jego potrzeby, wspieranie w trudnych sytuacjach.

W ogólnodostępnym miejscu (na korytarzach) zamieszczone zostały najważniejsze informacje dotyczące funkcjonowania placówki (np. regulamin mieszkańców, adres podmiotu prowadzącego Dom). W ocenie przedstawicieli KMP wskazane byłoby zwiększenie czcionki wywieszonego regulaminu, tak, aby był czytelny także dla osób słabowidzących. W miejscu tym zamieszczono także dane teleadresowe Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego

oraz Rzecznika Praw Obywatelskich (w tym darmowej infolinii). Biorąc pod uwagę, że w czasie wizytacji w placówce przebywało 2 ubezwłasnowolnionych mieszkańców, a do placówki mogą również trafić osoby skierowane przez sąd, wskazane jest umieszczenie danych kontaktowych sędziego rodzinnego.

9. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Każdy mieszkaniec, jeśli jego stan zdrowia na to pozwala, ma prawo do opuszczenia Domu – na przepustki, urlopy, święta. Nie pobiera się opłaty za pobyt, za dni nieobecności mieszkańca w domu w wymiarze nieprzekraczającym 21 dni w roku kalendarzowym.

Odwiedziny mieszkańców mogą odbywać się codziennie w pokojach lub innych pomieszczeniach. W placówce obowiązuje procedura dotycząca odwiedzin w DPS. Zastrzeżenia wizytujących wzbudził pkt 9 tego dokumentu, zgodnie z którym *osoby odwiedzające mieszkańców DPS, które nie stosują się do postanowień wynikających z zasad odwiedzin, albo wskazań personelu, podlegają wydaleniu poza jego obręb, a także mogą zostać pozbawione prawa odwiedzania*. Nie ulega wątpliwości, że w przypadku niewłaściwego zachowania odwiedzającego personel powinien mieć możliwość przerwania odwiedzin i wyproszenia tej osoby. Jednakże w ocenie przedstawicieli KMP przepisy regulujące funkcjonowanie domów pomocy społecznej nie dają personelowi tak dalece idących uprawnień, jak możliwość całkowitego pozbawienia mieszkańca kontaktu z wybranymi osobami. Wręcz przeciwnie, zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 lit. e rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2012 r. poz. 964) *dom niezależnie od typu świadczy usługi wspomagające, polegające na stymulowaniu nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i społecznością lokalną*. W związku z tym przedstawiciele Mechanizmu zalecają zmianę zakwestionowanej regulacji.

Pensjonariusze placówki mogą posiadać przy sobie telefony komórkowe. Mogą także wykonywać połączenia telefoniczne z aparatu znajdującego się w dyżurce personelu. Mają także możliwość wysyłania i odbierania listów oraz paczek bez ograniczeń.

W wizytowanej placówce możliwość samodzielnego opuszczania DPS uzależniona jest od stanu psycho-fizycznego mieszkańca. Wyjścia nie są w związku z tym uzależnione od sytuacji prawnej pensjonariusza, bez ograniczeń poruszać się mogą poza placówkę również osoby ubezwłasnowolnione czy umieszczone na podstawie postanowienia sądu. Pracownicy KMP pochwalają przyjęte rozwiązanie, gdyż instytucja ubezwłasnowolnienia ogranicza jej beneficjenta tylko i wyłącznie w sferze prawnej, a nie w sferze wolności osobistej. Również

skierowanie mieszkańca do DPS przez sąd nie stanowi podstawy do uniemożliwienia samodzielnego opuszczania placówki. Każde ograniczenie osoby ubezwłasnowolnionej niezwiązane z jej uczestnictwem w obrocie prawnym, należy traktować w świetle obowiązujących przepisów prawa, jako nieuprawnione. W ocenie przedstawicieli KMP, osoby ubezwłasnowolnione oraz skierowane do DPS na mocy postanowienia sądu, powinny być traktowane przez personel domu na równi z innymi pełnoprawnymi mieszkańcami, w każdej z dziedzin ich życia, niezwiązanych ze wspomnianymi ograniczeniami w sferze prawnej, w szczególności w możliwości samodecydowania o wyjściach poza teren DPS. Jediną obiektywną przeszkodą do korzystania z takich wyjść może stanowić, tak jak przyjęto w wizytowanej placówce, ich zły stan psycho-fizyczny.

10. Oddziaływania kulturalno-oświatowe

Z dużym zaniepokojeniem wizytujący wysłuchali relacji mieszkańców z Wigilii Bożego Narodzenia w 2015 r. Zgodnie z informacjami przekazanymi pracownikom BRPO oraz zawartymi w skardze pensjonariuszy z dnia 21 stycznia 2016 r. kierowanej do dyrektora Domu, kierownik działu opiekuńczo-terapeutycznego wyprosiła członków rodzin mieszkańców z uroczystości świątecznej. Osoby te przybyły z okolicznościowym poczęstunkiem, jednakże mimo tego zostały wyproszone. Tak jak wskazano wcześniej, personel Domu powinien przyczyniać się do wzmocnienia istniejących więzi rodzinnych poprzez np. inicjowanie kontaktu. Niedopuszczalne jest pozbawienie możliwości wspólnego spędzenia tak ważnych w życiu rodzinnym chwil jak święta. W związku z tym pracownicy BRPO zalecają umożliwienie członkom rodzin mieszkańców na udział w organizowanych w Domu imprezach.

Oferta zajęć kulturalno-oświatowych i terapeutycznych jest urozmaicona i odpowiednio dostosowana do możliwości mieszkańców. Instruktor terapii zajęciowej organizuje regularne spotkania z mieszkańcami w pracowni w ramach których prowadzona jest zróżnicowana oferta działań aktywizująco-terapeutycznych. Organizowane są zajęcia z zakresu ergoterapii, socjoterapii i arteterapii. Oferta arteterapii obejmuje prace plastyczne, ale także prace w drewnie.

Organizowane są także imprezy kulturalno-oświatowe na terenie placówki oraz innych domów województwa. Mieszkańcy wyjeżdżają na przeglądy oraz konkursy do innych placówek.

Pensjonariusze mogą ponadto uczestniczyć w uroczystościach okolicznościowych i imprezach rekreacyjnych, a także wykazać własną inwencję w organizowaniu czasu

wolnego. Pozytywnej oceny wymaga także organizacja spotkań mieszkańców z uczniami szkół, które służą integracji pokoleniowej.

Mieszkańcy mają również możliwość korzystania ze zbiorów bibliotecznych placówki, dostęp do nich zapewniony jest w sali terapii zajęciowej.

Teren otaczający placówkę umożliwia organizowanie imprez na świeżym powietrzu.

11. Warunki bytowe

Warunki bytowe panujące w Domu należy ocenić jako bardzo dobre.

Do dyspozycji mieszkańców pozostają pokoje dwuosobowe. Wyposażone są w funkcjonalne meble i sprzęty, w tym łóżka medyczne z materacami przeciwodrażynowymi. W pobliżu łóżek zamontowana jest instalacja przyzywowa. Jej sprawność przedstawiciele KMP potwierdzili w dniu wizytacji. Wyposażenie i wystrój wnętrz pokoi mieszkalnych stwarza przytulną atmosferę - generalnie urządzone są one według własnych upodobań mieszkańców. Pomieszczenia te utrzymane były w należyтым porządku.

Mieszkańcy mają do dyspozycji toalety przylegające do pokoi. W dniu wizytacji były utrzymane w czystości i porządku.

Na terenie placówki nie funkcjonuje kuchnia. Posiłki dostarczane są w formie cateringu. Dom zapewnia pensjonariuszom 4 posiłki, a także możliwość otrzymania dodatkowego. Spożywane są w jadalni lub w pokojach mieszkańców. Podstawowe produkty żywnościowe (chleb, masło, dżem, napoje), dostępne są przez całą dobę w jadalni.

Jedynym zastrzeżeniem zgłaszanym przez mieszkańców, a dotyczącym warunków bytowych, była monotonia oferowanych posiłków.

12. Sytuacja osób z niepełnosprawnością

Zagadnienie to zostało przeanalizowane przez ekspertów KMP.

Zgodnie z ich ustaleniami parametry pochylni przed budynkiem placówki nie są zgodne z obowiązującymi przepisami. Poręcze nie wychodzą poza bieg pochylni - powinny być dłuższe o 30 cm. Schody pozbawione są kontrastu na pierwszym i ostatnim stopniu, brakowało także poręczy. Przy bramie (od ul. Żeromskiego) znajduje się za wysoko zamontowany dzwonek przywoławczy (prawidłowa wysokość to od 80 do 120 cm).

W budynku znajdują się udźwiękowione windy odpowiednich wymiarów. Zalecane jest zainstalowanie lustra na całej wysokości windy. Dzięki temu osoba poruszająca się na wózku, chcąc wyjść z windy będzie widziała czy przestrzeń za nią jest wolna.

Przemieszczanie się między piętrami może się także odbywać po schodach. Schody podobnie jak na zewnątrz, nie są oznaczone kontrastowo oraz niekiedy brakuje poręczy po jednej ze stron.

W placówce nie zastosowano udogodnień dla osób niewidomych i słabowidzących (ścieżki prowadzące, faktura podłogi).

W odniesieniu do toalet eksperci KMP zwrócili uwagę, że niektóre zamontowane tam poręcze wymagały dokręcenia. Poza tym w kilku toaletach zamontowano nieodpowiednie baterie, ze zbyt krótką rączką.

Ekspert Mechanizmu zwrócili uwagę na potrzebę dostosowania toalet dla odwiedzających do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.

W zakresie ewakuacji eksperci KMP stwierdzili brak specjalistycznego sprzętu do tych działań, np. wózka ewakuacyjnego.

Ponadto w dniu wizytacji na chodniku oraz parkingu zalegał lód i śnieg

Należy podkreślić wysoki poziom dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Jednakże wprowadzenia powyższych zmian podczas najbliższego planowanego remontu DPS pozwoli na podwyższenie standardu świadczonych usług.

13. Prawo do praktyk religijnych

Prawo mieszkańców Domu do praktyk religijnych jest respektowane. W placówce znajduje się kaplica, w której odprawiane są msze święte i nabożeństwa okolicznościowe. Udzielane są także posługi indywidualne dla mieszkańców leżących. Pensjonariusze mogą również wychodzić do kościołów znajdujących się terenie miasta.

Mieszkańcy nie zgłaszali żadnych uwag w zakresie przestrzegania ich prawa do praktyk religijnych.

14. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

1. Dyrektorowi Domu Pomocy Społecznej we Włocławku:

1. usunięcie z *Regulaminu mieszkańca* § 16 ust. 3 mogącego stanowić podstawę do karania mieszkańców;
2. zmianę dokumentu *Nadzór nad porządkiem w pokojach mieszkańców* poprzez zaznaczenie, że sprawdzenie szafek w pokojach mieszkańców może odbywać się tylko za ich zgodą;

3. usunięcie z procedury odwiedzin regulacji dających możliwość całkowitego pozbawienia mieszkańca kontaktu z wybranymi osobami;
4. umożliwienie członkom rodzin mieszkańców na udział w organizowanych w Domu imprezach;
5. zwiększenie czcionki *Regulaminu mieszkańców* wywieszonego na tablicach informacyjnych;
6. zamieszczenie na tablicy informacyjnej danych kontaktowych sędziego rodzinnego;
7. zaoferowanie większej liczbie personelu możliwości udziału w dodatkowych szkoleniach (ponad te dotyczące *praw mieszkańca dps, kierunków prowadzonej terapii*);
8. rozważenie organizowania warsztatów z zakresu wypalenia zawodowego;
9. demontaż atrapy kamery monitoringu;
10. dążenie do jeszcze lepszego przystosowania placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnością, zgodnie z zaleceniami zawartymi w pkt 12 Raportu.